

PRIKAZI I OSVRTI

Primljeno: srpanj 2011.

Prikaz knjige: Stewart Calligan – UZIMANJE IZJAVA The New Police Bookshop, 2007.

UVOD

U izdanju The New Police Bookshop 2007. godine objavljeno je šesto revidirano izdanje knjige **Uzimanje izjava** (*Taking Statements* ISBN 1903639174), autora Stewarta Calligana, umirovljenog policijskog inspektora.

Knjiga Uzimanje izjava namijenjena je policijskim službenicima, privatnim istražiteljima, odvjetnicima, vojnoj policiji, privatnoj zaštiti, carinskim službenicima i drugim profesionalcima koji u svojem radu uzimaju izjave od osoba. U knjizi je objašnjeno kako se uzima izjava u policijskoj ali i u procesnoj/dokaznoj proceduri, daje se pregled različitih "stilova" uzimanja izjave, te se predlažu najbolje metode uzimanja izjava. Obuhvaćeno je i uzimanje izjava od osjetljivih i preplašenih svjedoka, identifikacijska pitanja, te kako provjeriti istovjetnost sadržaja izjava. Osim teorijskog prikaza uzimanja izjava, knjiga je obogaćena s 40 primjera izjava uzetih od osoba uključenih u istraživanje najučestalijih kaznenih djela i prekršaja.

Knjiga je opsega 195 stranica i sadržajno je podijeljena u **tri** velika dijela:

1. Zakonodavni okvir i opravdanost uzimanja izjava (1.-100.) koji se sastoji od 12 poglavlja
2. Primjeri izjava (101.-174.) koji se sastoji od 4 poglavlja
3. Uzimanje izjava i prikupljanje dokaza (175.-190.) koji se sastoji od 8 poglavlja.

Na kraju knjige dano je pregledno abecedno kazalo (191.-195.).

1. PRIKAZ KNJIGE S TEMELJNOM ANALIZOM POJEDINIH POGLAVLJA

Prvi veliki dio knjige **Zakonodavni okvir i opravdanost uzimanja izjava** (*Law and justification for statements*) započinje poglavljem **Razlozi uzimanja izjava i skrb o svjedocima** (*The reasons for statements and witness care*) u kojem se naglašava činjenica da pisana izjava o okolnostima nekog događaja ima ključnu ulogu u kriminalističkom istraživanju, ali i u kaznenom/prekršajnom postupku. Izjave su provjerljive, odnosno imaju dokaznu vrijednost. Osim pisane izjave, a zbog tehničkog napretka i digitalizacije

postupka, u današnje doba se izjava fiksira i audio-video snimkom ili se pak kao kod razgovora i uzimanja izjave od osjetljivih svjedoka, koristi TV-veza. Za snimanje izjava postoji zakonsko uporište, a u nekim slučajevima čak i zakonska obveza, što se na početku ovog poglavlja detaljnije obrazlaže. Izjave se općenito uzimaju kako bi se koristile u kriminalističkom istraživanju, odlučivanju o kaznenom progonu ali i sudskom postupku, te možemo reći da se u konačnici uzimaju iz sljedećih razloga:

- *Izjave omogućavaju brzu provjeru dokaza*, kako od strane optužbe tako i od strane obrane. Naime, policija ili Kraljevsko tužiteljsko tijelo (*Crown Prosecution Service*) temeljem prikupljene dokumentacije koja predstavlja dokazni materijal donosi odluku o nastavku kaznenog progona. Na isti se način odlučivanje provodi i u građanskim stvarima. Navodi se da provjera sadržaja pisanih izjava pokazuje snagu dostupnih dokaza usmjerenih protiv određene osobe, te omogućava jasniji i bolji uvid u događaj koji cjelokupni postupak čini učinkovitijim.
- *Izjave su prihvatljivi dokazni materijal na sudu ukoliko su pribavljene na zakoniti način*. Zakonitost podrazumijeva: (1) da je izjava ovjerena od strane osobe koja je izjavu dala i one koja je izjavu uzela, (2) da izjava sadrži potpisanu deklaraciju o činjenici da je sadržaj istinit i da može poslužiti kao dokaz, (3) da sve strane u postupku imaju istovjetnu kopiju svake izjave i (4) da ukoliko nema prigovora na izjavu u roku od 7 dana od zaprimanja, ona će biti prihvaćena kao dokaz.
- *Izjave omogućavaju neposredno i brzo bilježenje dokaza, odnosno viđenja svjedoka nakon događaja*. Sjećanje brzo blijedi. Ukoliko policija prikupi izjave što je prije moguće nakon događaja, omogućava se točnije i preciznije bilježenje saznanja i okolnosti na mjestu događaja. Fiksiranje izjava u pisani oblik omogućava trajnost sjećanja. Takve pisane izjave mogu se koristiti u sudskom postupku i kod podsjećanja svjedoka na činjenice koje je izjavio neposredno nakon sudjelovanja/opažanja događaja, kao svojevrsna priprema za svjedočenje.
- *Izjave pomažu u kriminalističkom istraživanju kaznenih djela, osobito kod istraživanja teških kaznenih djela*. Kod kaznenog djela ubojstva, na primjer, moguće je prikupiti i više od stotinu izjava osoba koje imaju saznanja o određenim okolnostima važnim za razjašnjavanje djela. Sve izjave će kriminalističkim istražiteljima poslužiti za traženje smjernica koje će dovesti do počinitelja.
- *Izjave omogućavaju sudu da se donese ispravna odluka*. Sud će u dokaznom postupku procjenjivati sav prikupljeni dokazni materijal.

Svaki od navedenih razloga uzimanja izjava se u ovom poglavlju, zajedno s opisom sudske prakse i zakonodavnog okvira, detaljnije obrazlaže.

U drugom poglavlju *Izjave i praksa* (*Statements and practice*) daje se metodološka operativno-taktička uputa o sastavnim dijelovima izjave. Naime, osoba od koje se uzima izjava trebala bi kronološki navesti događaje kojima je svjedočila, odnosno u koje je bila uključena ili o kojima ima saznanja. Isto tako bilo bi potrebno da se identificiraju sve osobe koje su u događaju sudjelovale, da se detaljno opiše mjesto događaja, točno citira što je pojedini sudionik događaja rekao, da se daju svi relevantni opisi vremena, okolnosti, opisi ozljeda, te po mogućnosti napravi skica. Posebno se naglašava da pojedine izjave ne obuhvaćaju niti jednu od upravo navedenih sadržajnih točaka, te da se takve

izjave nazivaju "negativnim izjavama". "Negativna izjava" je dakle uzeta od svjedoka koji izjavljuje da ništa nije vidio ili da ne može pomoći. I takvu izjavu je, zbog kasnijeg sudskog postupka, važno zabilježiti. Izjava bi trebala sadržavati sve što je svjedok rekao, bez "nadogradnje" sadržaja od strane policijskog službenika koji izjavu uzima. Isto tako izjava bi se trebala fokusirati na činjenice, po mogućnosti u kronološkom slijedu. Svakako bi trebala sadržavati identifikacijske i kontakt-podatke osobe od koje se izjava uzima. U ovom poglavlju objašnjava se i procjena svjedokove sposobnosti da izjavljuje (npr. osjetljivi svjedok, mentalno bolestan svjedok, svjedok s posebnim motivima i sl.) što uključuje obrazlaganje čimbenika koji utječu na procjenu.

U trećem poglavlju *Prednosti i mane i drugi savjeti* (*Pros and cons and other tips*) daje se nekoliko korisnih savjeta koji omogućavaju preciznije i djelotvornije uzimanje izjava, a odnose se: (1) na pravilan odabir mjesta na kojem će se uzeti izjava, (2) na adekvatan odabir opreme koja će se koristiti, (3) na pripremu plana uzimanja izjave, (4) na smirivanje emocionalnog stanja svjedoka, (5) na učinkovito razdvajanje bitnih od nebitnih informacija, (6) na pravilno poticanje sjećanja i izjavljivanja, (7) na učinkovito dobivanje činjenica kroz izjave (8) na uključivanje svjedoka u razgovor, (9) na pravilno korištenje rječnika razumljivog svjedoku, (10) na odabir između korištenja direktnog ili aktivnog govora, (11) na poticanje zapisivanja, (12) na nedozvoljavanje preuveličavanja u iskazivanju, (13) na poticanje da svjedok pročita svoju izjavu, (14) ukoliko svjedok mijenja iskaz potrebno je izmjene adekvatno zabilježiti, (15) na neostavljanje "praznih rupa" u opisivanju događaja, (16) na označavanje pogrešaka koje su pronađene u iskazu, (17) na provjeru istovjetnosti prijepisa izjava ukoliko se ona prepisuje iz rukopisa, (18) na izradu identičnih kopija izjava, (19) na obnovu sjećanja svjedoka prije ponovnog saslušanja, (20) na uzimanje izjava od liječnika, (21) na tehniku istovremenog bilježenja točnog pitanja ispitivača i odgovora svjedoka, (22) na izvođenje audio-video snimanja izjave, (23) na neisticanje identifikacijskih podataka svjedoka od kojeg se izjava uzima na prvoj stranici obrasca već na poleđini, a sve radi zaštite svjedoka, (24) na izradu popisa oduzetih predmeta i način njihova obilježavanja u izjavama i (25) na korištenje kognitivnog intervjua kod teških kaznenih djela.

U četvrtom poglavlju *Izjave djece, mladih osoba i osjetljivih svjedoka* (*Children and young persons' and vulnerable witness statements*) prezentiran je pravilnik postupanja sa specifičnostima uzimanja izjava od djece i osjetljivih svjedoka. Objašnjene su i posebne mjere koje se poduzimaju pri uzimanju izjava navedene posebne kategorije svjedoka. Naglašena je primjena PEACE modela kognitivnog razgovora kojeg su osmislili psiholozi. PEACE je akronim riječi: **P** – *planning and preparation* (planiranje i priprema), **E** – *engage and explain* (sudjelovati i objasniti), **A** – *account, clarify and challenge* (uzeti u obzir, razjasniti i prigovoriti), **C** – *closure* (zaključiti), **E** – *evaluation* (procijeniti). Navedeni model razgovaranja s posebnim kategorijama svjedoka osobito je primjenjiv kod teških kaznenih djela kao što je to kod ubojstva ili silovanja.

U petom poglavlju *Razgovor sa strancima, gluhima, osobama s oštećenjem govora, slijepima i mentalno poremećenim osobama* (*Interviews with foreign, deaf, speech impaired, blind and mentally disordered persons*) posebno se objašnjavaju pravila razgovaranja i uzimanja izjava od osoba kod kojih je nužno korištenje stručnih osoba za komunikaciju (prevoditelj za određeni jezik, prevoditelj za znakovni jezik, staratelj i

sl.). U ovom poglavlju je pri opisivanju specifičnih situacija uzimanja izjava od posebnih kategorija osoba naglasak stavljen na zakonodavni okvir u kojem se isti mora obaviti kako bi bio prihvatljiv u dokaznom smislu.

U šestom poglavlju **Pravilnik postupanja i kazneno pravo i Zakon o javnom redu iz 1994.** (PACE – *the Codes of Practice, and the Criminal Justice and Public Order Act 1994*) uz zakonodavno normiranje postupanja posebna pažnja daje se posebnom obliku izjave – *priznanju počinitelja*, s tim da je takva izjava podložna posebnoj provjeri kako bi se utvrdilo da priznanje nije dobiveno na nezakoniti način ili radi toga da se prikrije drugo kazneno djelo (pitanje motiva priznanja). Pri tome se posebno uzima u obzir vremensko razdoblje ispitivanja, odnosno koliko dugo se osoba ispitivala, je li joj omogućen odmor te koje "prednosti" osoba postiže davanjem priznanja. Obradeni su glavni dijelovi postupovnika uzimanja izjava koji opisuje zakonski normativ, ali i operativno taktičke mjere kod davanja upozorenja (npr. "Niste dužni iskazivati ..."), ispitivanja osumnjičene osobe u policijskoj postaji/kod uhićenja kao i samo davanje pismene izjave.

S obzirom na to da je ispitivanje osumnjičenika osjetljiv postupak navode se osnovna pravila postupanja prije, za vrijeme i nakon ispitivanja. Ističe se da je prije samog razgovora potrebno osumnjičenu osobu upoznati s njenim pravima nakon čega se razgovor, gotovo u pravilu, vodi u prostorijama policije, osim ako bi to bilo neodgodivo ili skopčano s drugim poteškoćama. Naglašeno je da se izjava prikuplja na zakoniti način, bez bilo kakve prisile ili iznude. Pisana izjava se uz vremensku oznaku (datum i vrijeme obavljanja razgovora) ovjerava potpisom ispitivane osobe i ispitivača. Prije same ovjere potrebno je da ispitivana osoba bude upoznata sa sadržajem pisane izjave, te da joj se ona pročita kako bi se eventualno mogla sadržajno nadopuniti ili izmijeniti. Svaka promjena sadržaja izjave se posebno naznačava. Bitno je istaknuti da se ispitivanoj osobi mora omogućiti odmor, neophodno osvježanje i obavljanje fizioloških potreba.

Kod pisanih izjava postoji mogućnost da se osumnjičenom ponudi da svojim riječima, bez formalnog obrasca, opiše događaj/kazneno djelo onako kako se po njegovu viđenju dogodio. Ukoliko osumnjičeni pristane na to, morat će istovremeno potpisati i posebnu izjavu da nju daje svojevóljno, da razumije pravo da nije dužan iskazivati, te da je upoznat s time da sve što izjavi može biti kasnije korišteno protiv njega. Osim vlastoručnog pisanja izjave, osumnjičeniku se omogućava da njegovu izjavu po diktatu piše policijski službenik. U tom slučaju osumnjičena osoba će morati potpisati posebnu izjavu o takvom načinu davanja iskaza. Policijski službenik je dužan bilježiti točne riječi koje iskazuje osumnjičena osoba, bez da bilo što dodaje, parafrazira, prepričava i uređuje. Po završetku davanja izjave ona se daje na uvid osobi od koje se izjava uzima, te se uz bilježenje eventualnih nadopuna ili izmjena potpisuje. Ovakva izjava se potpisuje zajedno s posebnom zaključnom izjavom kojom osumnjičenik potvrđuje da je izjavu pročitao, da mu je omogućeno da izjavu ispravi i promijeni, da je izjavljivao istinito i po svojoj slobodnoj volji. Ove izjave se kasnije mogu koristiti u kaznenom postupku.

Autor sedmo poglavlje **Prepričavanje i izjave** (*Hearsay evidence and statements*) posvećuje izjavama koje su sadržajno nastale temeljem prepričavanja/govorkanja, a koje u pravilu nisu prihvatljive u dokaznom smislu. Međutim, vrlo su korisne u stadiju prikupljanja informacija tijekom provođenja kriminalističkog istraživanja.

U osmom poglavlju *Kompetencija i primoranost svjedoka* (*Competency and compellability of witnesses*) obrađene su specifične okolnosti koje utječu na činjenicu da je određen svjedok smatran kompetentnim, odnosno obuhvaćene su osobitosti svjedoka koji smiju i/ili moraju nastupiti kao svjedoci pred sudom i svjedočiti. U tom kontekstu obrađeni su sljedeći svjedoci: (1) *mentalno bolesni svjedoci* – uključuje mentalno bolesne osobe, te ovisnike o drogi i alkoholu, dakle osobe čija moć rasuđivanja je poremećena te samim time umanjuje sposobnost davanja iskaza; (2) *suokrivljenik* – suokrivljenici kojima se zajedno sudi općenito ne mogu davati dokaze/iskaze jedan protiv drugog; (3) *suučesnik* – vrlo slična situacija kao kod suokrivljenika, uz određene različitosti; (4) *mlađa djeca* – u pravilu nisu kompetentni svjedoci, no sud procjenjuje svako pojedino dijete te odlučuje o njegovoj sposobnosti da daje iskaz; (5) *bračni partner optuženika* – nije dužan davati iskaz protiv bračnog partnera, osim u određenim slučajevima; (6) *privilegirani svjedoci* – svjedok može odbiti dati dokaz ako bi time sam sebe kompromitirao, ili bi otkrio sadržaj komunikacije između sebe i svog pravnog savjetnika; (7) *mišljenje svjedoka* – u pravilu je neprihvatljivo za sud kojeg zanimaju samo činjenice. Postoji nekoliko iznimaka od ovog pravila: u specifičnim okolnostima identificiranja nečijeg rukopisa, kod prepoznavanja osoba i predmeta, kod prezentacije određenih specifičnih znanja i vještina, kod sumnje da se određeno vozilo kretalo prebrzo ili da je određena osoba bila pod utjecajem alkohola i sl.; (8) *izjava umiruće osobe* – opće je pravilo da je izjava uzeta od osobe koja umire prije sudskog saslušanja neprihvatljivi dokaz, osim ako nisu ispunjeni određeni uvjeti koji se u poglavlju obrazlažu; (9) *svjedok koji ne želi iskazivati* – svjedok koji ne želi odgovarati na pitanja ili ne želi dati svoj iskaz u određenim se okolnostima može uhititi, pritvoriti i novčano kazniti; (10) *preplašenost/zastrašenost svjedoka* – ukoliko netko koristi bilo koji oblik zastrašivanja svjedoka s ciljem da isti ne daje svoj iskaz – čini kazneno djelo.

U devetom poglavlju *Izjave o identitetu osobe* (*Statements as to a person's identity*) obrađuje se problematika identifikacijskih podataka osoba obuhvaćenih izjavama kao i njihovo stvarno identificiranje. Navedena problematika objašnjena je na slučaju *R protiv Turnbull i drugih*. Radi se o slučaju u kojem je Apelacijski sud dao smjernice sucima u slučajevima spornih identifikacijskih slučajeva. Naime, u slučaju kada optužba protiv osobe u cijelosti ili u značajnoj mjeri ovisi o točnosti jednog ili više identifikatora (prezentiranog opisa ili identifikacijskog podatka) sudac u postupku je dužan upozoriti porotu na posebne mjere opreza u davanju vjere u točnost tih identifikacijskih podataka. Temeljem slučaja *Turnbull* izdvojeno je osam glavnih točaka za procjenu točnosti identifikacije osobe: (1) Koliko dugo je svjedok promatrao optuženog? (2) Kolika je bila udaljenost svjedoka i optužene osobe? (3) Kakvo je bilo osvjetljenje/rasvjeta? (4) Je li pogled na bilo koji način bio ometen? (5) Je li svjedok ikada ranije vidio optuženog, ako da, koliko često? (6) Ako je svjedok ranije vidio optuženog je li imao neki poseban razlog da ga zapamti? (7) Koliko je vremena prošlo od opažanja i prepoznavanja/identificiranja u policiji? (8) Postoji li bilo kakva materijalna diskrepancija između opisa optuženog danog policiji od strane svjedoka nakon što je prvi put viđen i njegovog/njezinog stvarnog izgleda?

Autor u objašnjavanju značajki ovih ključnih točaka daje primjere koji opisuju određenu pozitivnu, odnosno negativnu okolnost identificiranja određene osobe kao počinitelja kaznenog djela. Detaljno su obrađeni različiti načini identifikacije osoba: prepoznavanja

preko transparentnog ogledala/fotografija, preko videoprojekcije, suočavanjem, ali i identifikacije putem otisaka prstiju, DNK, utisaka i sl.

Kod klasičnog tzv. *paradnog prepoznavanja* naglašava se da je za identifikaciju počinitelja nužno da je svjedok izjavio da je vidio počinitelja i događaj, da ne poznaje druge osobe u liniji prepoznavanja, da ga se ne navodi da prepozna određenu osobu, te da svjedok po obavljenom prepoznavanju ne razgovara s drugim svjedocima. Slične smjernice daju se i kod prepoznavanja putem fotografija s naglaskom da se prilikom prepoznavanja putem fotografija koristi bar 12 fotografija istog tipa. Za sigurniju identifikaciju nakon obavljenog pozitivnog prepoznavanja osumnjičene osobe putem fotografije, preporuča se obaviti klasično prepoznavanje putem transparentnog ogledala.

Osim navedenih vrsta prepoznavanja u poglavlju se obrađuje i grupna identifikacija koja se može obaviti s pristankom ili bez pristanka osumnjičene osobe. Naime, sukladno s procjenom okolnosti, prepoznavanje se može napraviti na bilo kojem otvorenom ili zatvorenom prostoru, bilo da se radi o ulici, autobusnoj stanici, pješačkom prijelazu, podzemnoj garaži ... mjestima na kojima se događaj dogodio, odnosno mjestima gdje će svjedok lakše i pouzdanije moći prepoznati i identificirati počinitelja. Kod identificiranja putem videosnimke vrijede ista pravila kao i kod klasičnog prepoznavanja osim što je uz osumnjičenog potrebno bar drugih osam osoba u liniji, te da svjedok pregleda snimku bar dva puta. Kod suočavanja nije potrebno da osumnjičena osoba pristane na ovu vrstu prepoznavanja.

Ključna je kod svake izjave provjera njene istovjetnosti, te se u desetom poglavlju ***Kako provjeriti izjavu*** (*How to check statements*) opisuju različiti načini provjere istovjetnosti sadržaja izjave osobe i pisanog zapisa izjave. U tom kontekstu obrađuju se sljedeći načini provjere: provjera čitanjem, provjera "rupa" u sadržaju, usporedba više izjava i traženje diskrepancija među njima i slično.

U jedanaestom poglavlju ***Što policijski službenik mora zabilježiti na mjestu događaja delikta u prometu /bez uhićenja/*** (*What the officer should record at the scene of a traffic offence /no arrest made/*) daju se smjernice za fiksiranje činjenica na mjestu događaja prekršajnog delikta u prometu. Naime, u ovom slučaju će se izjava sudionika uzeti na mjestu događaja, a ne kako je uobičajeno u prostorijama policije/policijskoj postaji. I u ovom slučaju je potrebno slijediti opće smjernice za uzimanje izjava od osoba.

U posljednjem dvanaestom poglavlju prvog dijela knjige ***Ispitivanje u policijskim postajama i pisani zapis audio-video snimljenog ispitivanja*** (*Interview at police stations and the written record of the tape/video recorded interview*) obrađuje se postupovnik uzimanja izjave u policijskoj postaji, audio-video snimanje uzimanja izjave kao i pismena izjava. Na početku se daje popis kontrolnih pitanja koja omogućavaju planiranje uzimanja izjave, a zatim se obrađuje popis kontrolnih pitanja/smjernica koja se koriste kod provođenja uzimanja izjave. Isto tako daje se popis kontrolnih pitanja/smjernica za uzimanje pisane izjave.

Drugi veliki dio knjige ***Primjeri izjava*** (*Examples of statements*) prezentira različite izjave iz više kriminogenih područja. Prvi dio primjera bavi se prometnim prekršajima. Pri obradi određenog događaja (nezaustavljanje osobnog vozila, vožnja pod utjecajem alkohola, neispravne kočnice na osobnom vozilu, opasna vožnja, vožnja putni-

ka na motociklu, nepoštovanje službene osobe, prelazak pješačkog prijelaza, nenošenje zaštitne kacige, opasni dijelovi i dodatna oprema na osobnom vozilu, neispravni zvučni signali, neispravni svjetlosni uređaji, neispravni pneumatici, neposjedovanje vozačke dozvole, nezaustavljanje na znak STOP, neposjedovanje osiguranja osobnog vozila, nepropisno označavanje vozila, ometanje prometa, neobavljena registracija osobnog vozila, prometni prekršaji pravnih osoba) daje se primjer izjava svjedoka, policijskog službenika uz komentar izjava. Drugi dio grupe primjera bavi se izjavama svjedoka i policijskih službenika kod različitih kaznenih djela. Na kraju svakog primjera daje se komentar priloženih izjava.

Od kaznenih djela kroz primjere izjava obrađeni su: nanošenje teške tjelesne ozljede, seksualni napad, napad na policijskog službenika, provala, korištenje tuđeg osobnog vozila bez dozvole vlasnika, oštećenje tuđe stvari, zlostavljanje, izlaganje spolnih organa, sprječavanje službene osobe u obavljanju službene dužnosti, posjedovanje opasnog oruđa pogodnog za napad i ozljeđivanje, posjedovanje i preprodaja ukradene robe i krađa. Nadalje, prezentirani su primjeri izjava policijskih službenika s komentarima kod kažnjivih radnji kao što su konzumiranje alkohola od strane maloljetnih osoba, narušavanje javnog reda pod utjecajem alkohola i bacanje otpadaka na javnim površinama. Iako se teret dokazivanja razlikuje u kaznenim i građanskim sporovima, zahtjev da se dokažu činjenice postoji u svim slučajevima. Od građanskih slučajeva autor daje primjere dokaznih izjava tužitelja s komentarima. Obuhvaćeni su slučajevi kršenja ugovora i oštećenje tuđe stvari.

Treći veliki dio knjige **Uzimanje izjava i prikupljanje dokaza – Smjernice za postupanje** (*Taking statements & evidence gathering – Manual of Guidance – Aide Memoire*) bavi se različitim formalnim policijskim obrascima koji se kod uzimanja izjava koriste. U poglavlju su obrađeni sastavni dijelovi sljedećih policijskih obrazaca: obrazac u koji se unose opći podaci o kaznenom djelu i detalji o počinitelju, obrazac za inicijalnu procjenu svjedoka, obrazac sažetka okolnosti događaja (služi rukovoditeljima kod pripreme slučaja za sud), obrazac koji objedinjava dokazni materijal o određenom kaznenom djelu koje je predmet kriminalističkog istraživanja, obrazac o posebnim sklonostima i posebnim značajkama osobe za koju se sumnja da je počinila kazneno djelo, obrazac pisane izjave svjedoka i obrazac za zahtjevom troškova.

2. ZAKLJUČAK

Jedan od najvažnijih alata policijskog postupanja je prikupljanje informacija koje će u daljnjem postupku imati dokaznu vrijednost. Uzimanje izjava od osoba koje imaju saznanja o kaznenom djelu ili prekršaju, bilo da se radi o klasičnim svjedocima ili o žrtvama ili počiniteljima određenog kažnjivog događaja, svojevrsna je umjetnost. Naime, pribavljanje relevantnih informacija i potrebnih dokaznih činjenica iz nečije izjave vrlo je zahtjevan policijski posao. Ova knjiga, kao svojevrsna metodološka uputa za uzimanje izjava u različitim stadijima istraživanja i/ili dokazivanja kaznenog djela i prekršaja, daje dobar uvid u zakonodavnu ali i operativno-taktičku podlogu postupanja policije u Velikoj Britaniji. Smjernice za policijske službenike su jasne, direktne i praktične te su gotovo u svoj svojoj cjelini primjenjive i u praksi hrvatske policije. Iako se dio smjernica odnosi na

postupanje po izjavama koje se prezentiraju u određenom stadiju sudskog postupka, što nije u suglasju s hrvatskom sudskom praksom s obzirom na različitosti procesnog prava, uočen je niz pozitivnih rješenja koja bi mogla poslužiti za unaprjeđenje postupanja. Ono što je posebice vrijedno u knjizi su primjeri na kojima autor obrazlaže materiju uzimanja izjava, te time s lakoćom spaja teorijske postavke i praktičnu primjenjivost što se odražava u dodanoj vrijednosti cjelokupnom sadržaju.

Prikaz pripremila: Ana-Marija HORJAN*

---

* Ana-Marija Horjan, magistrica kriminalistike, Ravnateljstvo policije MUP-a RH, Uprava kriminalističke policije, Policijski nacionalni ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, Odjel kriminalističko-obavještajne analitike, kriminalističko-obavještajni analitičar.